

**EĞİTİM BİLİMLERİNDE ÇOK BOYUTLU YAKLAŞIMLAR
BÜTÜNCÜL PERSPEKTİFLER**

Editör

Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ

EĞİTİM BİLİMLERİNDE ÇOK BOYUTLU YAKLAŞIMLAR BÜTÜNCÜL PERSPEKTİFLER

Editör

Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ

Yazarlar

Abdulhamit BOLAT – Adem KARATAŞ – Aykut DEMİR – Besra TAŞ BOLAT
Beyza Nur KURUOĞLU – Ceylin ÖZAYDIN – Demet ALKAN
Erhan KUTLUCAN – Furkan TANŞANCIK – Gamze BULUT
Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR – Hazal KARAKUŞ – Kübra BABACAN
Murat DEMİRBAŞ – Nidan OYMAN BOZKURT – Ogün ÇAKIR
Sadıka Seçil BİÇER – Selahattin GÖNEN – Suzan YILDIRIM – Ümran DEMİR

E-ISBN: 978-625-382-317-7

DOI: 10.54637/vizetek.9786253823177

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Haziran, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖZ SÖZ

Eğitim, insanlık tarihinin her döneminde bireyi ve toplumu şekillendiren, “nasıl bir insan yetiştirmeliyiz?” sorusuna cevap arayan sürekli değişim ve dönüşüm hâlinde olan dinamik bir yapıya sahiptir. İçinde yaşadığımız dijital dönüşüm çağı olarak ta isimlendirilebilen 21. Yüzyılda, bilgi iletişim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte, küresel krizler ve toplumsal değişimler, eğitimi tek bir disiplinin ya da geleneksel kalıpların içine sığdırmayı imkânsız hale getirmiştir. Bugünün eğitim dünyasını anlamak ve ona yön vermek; metodolojik doğruluktan liderlik becerilerine, teknolojik entegrasyondan bireysel öğrenme ihtiyaçlarına ve sosyokültürel dinamiklere kadar çok boyutlu bir bakış açısını zorunlu hale getirmektedir. Bir editör olarak bu eseri tasarlarken temel amacımız, tam da bu zorunluluğun gerektirdiği bütüncül bir bakış açısıyla akademik dünyaya kazandırmak olmuştur.

Eserin ilk odağı, ölçme-değerlendirme süreçlerini dijitalleşme boyutuyla ele almak olmuştur. Bunun için ilk bölümde “*Eğitim ve Öğretimde Yapay Zekâ Temelli Değerlendirme Süreçlerinin Güvenirliği*” ele alınarak, yeni nesil ölçme araçlarının bilimsel geçerliliği sorgulanmıştır. Teknolojinin bu yönetsel ve kurumsal yansıması bizi doğrudan ikinci bölüme götürmüş ve “*Dijital Çağda Eğitim Liderliğinde Yapay Zekâ Entegrasyonu ve Etik Karar Verme Dinamikleri*” ile liderlerin teknoloji karşısındaki ahlaki sorumlulukları incelenmiştir. Yapay zekânın kurumsal boyutundan sınıf içi pratiklerine geçiş yaptığımız üçüncü bölümde ise “*Eğitimde Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi Kullanımına Yönelik Öğrenme ve Uygulama Stratejileri*” başlığı altında eğitimcilere pratik bir yol haritası sunulmuştur.

Kitabımızın dördüncü bölümünde, eğitimin insani, sanatsal ve kurumsal iklimine odaklanılmıştır. Bu doğrultuda Teknolojik dönüşümün merkezinde, geleceğin mimarları olan öğretmen adaylarının sanatsal yetkinliklerini unutmamak adına “*Temel Eğitim Bölümü Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretimi Öz-Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*”ne yer verilmiştir. Bu eğitsel temellerin çocukluktaki ilk kurumsal yansımasını görmek için ise beşinci bölümde “*Okul Öncesi Kurumlarda Yönetim Yaklaşımlarının Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimine Etkisi: Ulusal ve Uluslararası Literatür İncelemesi*” ile erken çocukluk döneminin yönetim dinamikleri incelenmiştir. Kurumsal ortamların ne yazık ki gölgede kalan ve çözülmesi gereken insan kaynakları sorunlarına eğilmek amacıyla altıncı bölümde “*İlkokulda Görev Yapan Öğretmenlerin Yaşadıkları Yıldırma (Mobbing) Durumları*” ele alınmıştır. Bu kurumsal iklim tartışmalarının

ardından, öğretmen yetiştirme vizyonumuza geri dönülerek yedinci bölümde çağın görsel dilini yakalamak adına “*Temel Eğitim Bölümü Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*” gerçekleştirilmiştir.

Eserimizde ayrıca, eğitim ile küresel/toplumsal farkındalık alanlarını bir araya getirmek amacıyla sekizinci bölümde “*Ortaokul Öğrencilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum ve Davranışlarının Fen Bilimleri Dersi Bağlamında İncelenmesi*” ile çevre bilinci irdelenirken, bu yaklaşımı destekler nitelikte dokuzuncu bölümde ise “*Fizik Eğitimi Bağlamında Sosyobilimsel Konular: Kavramsal, Deneysel ve Pedagojik Yaklaşımlar*” ile fen bilimlerinin toplumsal boyutuna kuramsal ve deneysel bir pencereden bakılmıştır. Teknolojik ve toplumsal bilginin bu kadar yoğun olduğu bir çağda, bireyin zihinsel savunma mekanizmalarını inşa etmek adına onuncu bölümde “*Algoritmik Gerçeklikte Eleştirel Düşünme ve Epistemik Direnç: Dijital Çağda Bilgi, Güven ve Eğitim*” başlığı altında felsefi ve derinlikli bir analiz sunulmuş, hemen ardından on birinci bölümde modern dünyanın en kritik becerilerinden biri olan “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Veri Okuryazarlığı*” ele alınmıştır.

Kitabımızın on ikinci bölümde eğitim araştırmalarının ahlaki pusulası olarak kabul edilen “*Nitel Araştırmada Etik Konular*” tüm açıklığı ile tartışmaya açılmıştır. İçinden geçtiğimiz zorlu dönemin gerçeğiyle yüzleşmek adına on üçüncü bölümde ise “*Kriz Çağında Okul Liderliği: Afet, Şiddet ve Psikososyal Dayanıklılık Bağlamında Bütüncül Bir Yaklaşım*” ile eğitim yöneticilerine kriz anlarında rehberlik edecek yönetsel refleksler sunulmuştur. On dördüncü bölümde sınıf içi pratik ve dezavantajlı öğrencilerimiz için; “*Akıcı Okuma Stratejilerinin Okuma Güçlüğü Olan 4.Sınıf Öğrencisinin Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi*” isimli çalışma ele alınmıştır. Eserin son on beşinci bölümünde ise Dijital dünyanın sadece bireysel zihni değil, toplumsal yapının en temel taşı olan aileyi nasıl dönüştürdüğünü görmek adına “*Dijital Medyanın Aile Psikolojisi Ve Aile İçi İlişkiler Üzerindeki Etkileri*” sosyo-psikolojik bir derinlikle ele alınmıştır.

Editör olarak, her bir bölümü adeta bir yapbozun parçaları gibi birbirini besleyecek şekilde bu kesin sıralamayla bir araya getirdiğimiz bu zengin eserin, eğitim bilimleri literatürüne ve geleceğin eğitim stratejilerine geniş bir ufuk açmasını temenni ediyorum.

Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Eğitimde Yapay Zekâ Temelli Değerlendirme Süreçlerinin Güvenirliği 1
Demet ALKAN

2. Bölüm

Dijital Çağda Eğitim Liderliğinde Yapay Zeka
Entegrasyonu ve Etik Karar Verme Dinamikleri 5
Suzan YILDIRIM

3. Bölüm

Eğitimde Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi
Kullanımına Yönelik Öğrenme ve Uygulama Stratejileri 27
Erhan KUTLUCAN

4. Bölüm

Temel Eğitim Bölümü Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretimi Öz-Yeterlik
Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi 46
Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR
Ogün ÇAKIR
Beyza Nur KURUOĞLU

5. Bölüm

Okul Öncesi Kurumlarda Yönetim Yaklaşımlarının Çocukların
Sosyal-Duygusal Gelişimine Etkisi:
Ulusal ve Uluslararası Literatür İncelemesi 74
Ümran DEMİR

6. Bölüm

İlkokulda Görev Yapan Öğretmenlerin
Yaşadıkları Yıldırma (Mobbing) Durumları 87
Furkan TANŞANCIK

7. Bölüm

Temel Eğitim Bölümü Öğretmen Adaylarının Görsel
Okuryazarlık Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi 106

Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

Ogün ÇAKIR

Gamze BULUT

8. Bölüm

Ortaokul Öğrencilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum ve
Davranışlarının Fen Bilimleri Dersi Bağlamında İncelenmesi 131

Sıdıka Seçil BİÇER

Murat DEMİRBAŞ

9. Bölüm

Fizik Eğitimi Bağlamında Sosyobilimsel Konular:
Kavramsal, Deneysel ve Pedagojik Yaklaşımlar 149

Selahattin GÖNEN

10. Bölüm

Algoritmik Gerçeklikte Eleştirel Düşünme ve Epistemik Direnç:
Dijital Çağda Bilgi, Güven ve Eğitim 177

Adem KARATAŞ

11. Bölüm

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Veri Okuryazarlığı 191

Aykut DEMİR

12. Bölüm

Nitel Araştırmada Etik Konular 214

Hazal KARAKUŞ

13. Bölüm

Kriz Çağında Okul Liderliği:
Afet, Şiddet ve Psikososyal Dayanıklılık Bağlamında Bütüncül Bir Yaklaşım 225

Nidan OYMAN BOZKURT

14. Bölüm

Akıcı Okuma Stratejilerinin Okuma Güçlüğü

Olan 4.Sınıf Öğrencisinin Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi 241

Ceylin ÖZAYDIN

Kübra BABACAN

15. Bölüm

Dijital Medyanın Aile Psikolojisi ve Aile İçi İlişkiler Üzerindeki Etkileri..... 262

Besra TAŞ BOLAT

Abdulhamit BOLAT